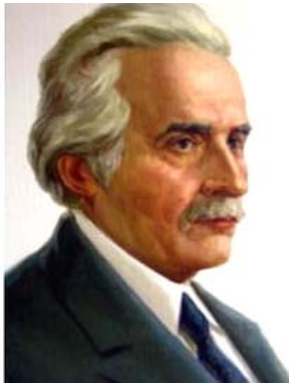


**Академіки з економіки  
Всеукраїнська Академія Наук (ВУАН)  
1921–1936 рр.**

\* \* \*



**Яснопольський  
Леонід Миколайович  
(1873–1957)**

Видатний український вчений-економіст, фахівець у галузі політичної економії, історії фінансів, теорії бюджетного права, статистики й економіки вугільної промисловості, академік ВУАН за спеціальністю «економіка» (29.06.1925).

**Діяльність:** викладав політекономію та ін. економічні дисципліни в університетах Петербурга, Харкова й Києва. У 1906 р. був обраний до складу І Державної думи Російської імперії від Полтавської губернії, де входив до складу Української парламентської громади. Підписав Виборзьку відозву, за що відбував тримісячне покарання у Конотопській в'язниці та разом з іншими підписантами був позбавлений права обиратися до Думи.

За доби УНР за дорученням Центральної Ради брав участь у переговорах з більшовицьким урядом Росії як експерт із фінансових питань. Після війни працював у Київському інституті народного господарства та Київському університеті.

З 1926 р. – голова Комісії для виучування фінансових справ. У 1926–1930 рр. – голова Комісії ВУАН вивчення продуктивних сил України. Після розгрому ВУАН у 1931–1936 рр. працював у Москві, був репресований, перебував у в'язницях і таборах (1937–1942). Науковий співробітник Інституту економіки АН УРСР (з 1943 р.).

Помер 23 травня 1957 року у Москві.

**Науковий здобуток:** розроблення історії та теорії державних фінансів, кредиту та банківської справи, бюджетного права; аналіз та оцінка потенціалу та перспектив розвитку продуктивних сил

України, зокрема кам'яновугільного Донецького басейну, внесок у розвиток методології та методики соціальної статистики.

**Праці:**

Положение вопроса о ценности в современной теории экономической науки. Х., 1902.

Социология и социальная статистика: Вступительная лекция, читаная в Харьк. ун-те 22 февр. 1903 г. Харьков, 1905.

Государственные доходы и расходы. М., 1907.

Очерки русского бюджетного права. I. Исторический обзор составления наших государственных росписей и бюджетная реформа Татаринова. М.: Издание В.П. Рябушинского, 1912. 298 с.

Банковая энциклопедия. Т. 1: Коммерческие банки. История, современная организация и деятельность коммерческих банков на Западе. Русский Государственный банк и его коммерческая деятельность. К.: Изд-во Банковой Энциклопедии, 1914; Т. 2: Биржа. История и современная организация фондовых бирж на Западе и в России. Биржевые сделки. Биржи и война. К.: Изд-во Банковой Энциклопедии, 1914.

Военная налоговая реформа. *Русская мысль*. 1915. № 2. С. 1–23.

К вопросу о капиталах в металлической промышленности. Х.: Издание Госплана УССР, 1927. 82 с.

Восстановительный процесс в нашем денежном обращении и задачи валютной политики. М.: Финансовое изд-во НКФ СССР, 1927. 75 с.

Теория торгового и платежного баланса. *Экономика и политика внешней торговли*. М.: Изд-во Наркомторга СССР и РСФСР, 1928. С. 21–45.

Нариси економічної географії УРСР. Т. 1. К.: Вид-во АН УРСР, 1949. 536 с.

Каменноугольная промышленность Донецкого бассейна. Т. 1–2. К.: Изд-во АН УССР, 1956–1957.

**Публікації, присвячені Л.М. Яснопольському:**

Небрат В.В. Економічна думка України радянської доби / Історія економічних вчень: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. С. 288–303.

Небрат В.В. Історико-фінансові дослідження в українській економічній думці XIX – початку XX ст. *Економіка України*. 2013. № 3(616). С. 77–85.

Небрат В., Горін Н. Дослідження фінансових механізмів радянської індустріалізації в українській економічній літературі. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 4(37). С. 112–123.

\* \* \*



**Левитський  
Володимир Фавстович  
(1854–1939)**

Видатний вчений-економіст, історик народного господарства та економічної думки, академік ВУАН за спеціальністю «історія народного господарства» (09.03.1925).

**Діяльність:** ординарний професор кафедри поліцейського права Харківського університету (1900 р.), ординарний професор кафедри політичної економії та статистики Харківського університету (1902 р.).

З початком Першої світової війни брав участь у різноманітних громадських організаціях, створених для допомоги армії, очолював т. зв. шпитальну комісію. Від серпня 1914 р. був гласним міської думи у Харкові.

Ректор Харківського університету (грудень 1919 – липень 1920), професор Харківського сільськогосподарського інституту (1920–1931 рр.). Член всеукраїнського комітету сприяння вченим (з 31 жовтня 1921 р.), академік ВУАН за спеціальністю: історія народного господарства (09.03.1925). У цей період досліджував питання економічної історії стародавнього світу. Протягом 1919–1930 рр. працював професором Харківського сільськогосподарського інституту.

Помер 26 жовтня 1939 р.

**Науковий здобуток:** автор першого підручника з економічної історії в Російській імперії, в якому системно й цілісно виклав історію господарства та економічних учень від античності до періоду появи історичної школи та соціального напрямку політичної економії. Запропонував основні принципи класифікації економічних наук та обґрунтував необхідність строгого розмежування начал теорії, політики та історії в складі економічних учень. Відсто-

ював принцип рівноправності та рівноцінності різних теорій, необхідність використання їхніх здобутків для подальшого розвитку економічної науки в цілому.

**Праці:**

Лекции по истории хозяйственного быта, читанные в Демидовском юридическом лицее в 1885/6 году. Ярославль, 1885.

Задачи и методы науки о народном хозяйстве. Ярославль: Типо-литограф. Г.В. Фальк, 1890. 254 с.

Предмет, задача и метод науки полицейского права. Х.: Типография Адольфа Дерре, 1894. 25 с.

Сельскохозяйственный кризис во Франции (1862–1892). Харьков: Тип. Адольфа Дарре, 1899. 256, 11 с.

Описание Черниговской губернии. Харьков: Тип. Адольфа Дарре, 1901. 21 с.

Аграрный вопрос в России, с точки зрения основных течений в развитии современного народного хозяйства. Харьков: Тип. Адольфа Дарре, 1906. 58 с.

К вопросу об экономическом значении крупных и мелких заводско-земледельческих хозяйств. Х.: Тип. А. Дарре, 1907. 36 с.

История политической экономии в связи с историей хозяйственного быта. Вып. 1: Греция, Рим и Средние века. Харьков, 1907. 126 с.; 1914. 487 с.

Очерки истории хозяйственного быта народов Древнего Востока: Вавилония, Египет. Харьков: Изд-во «Укр. Экономист», 1926. 104 с.

Успіхи сільського господарства й питання про межі продукційності у хліборобстві. *Зап. соц.-екон. відділу УАН*. 1926. Т. 2–3 (1924–1925). С. 126–138.

**Публікації, присвячені В.Ф. Левитському:**

Московкин В.М., Белик В.П. О выдающемся российско-украинском экономисте конца XIX – начала XX вв. Владимире Фавстовиче Левитском. *Историко-экономические исследования*. 2011. Т.12. № 3. С. 51–74.

Небрат В.В. Левитський Володимир Фавстович. *Енциклопедія історії України*: у 10 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України.К.: Наукова думка, 2009. Т. 6: Ла–Мі. С. 80.

Небрат В.В. Левитський Володимир Фавстович. *Енциклопедія сучасної України*: у 30 т. / ред. кол. І.М. Дзюба [та ін.]; НАН Украї-

ни, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. К., 2003–2016.

Левитський Володимир Фавстович. *Провідники духовності в Україні: довідник* / ред. І.Ф. Курас. К., 2003. С. 473–474.

\* \* \*



**Солнцев  
Сергій Іванович  
(1872–1936)**

Вчений-економіст, фахівець у галузі економічної теорії та методології, академік ВУАН за спеціальністю «економіка» (01.10.1927), академік АН СРСР (1929).

**Діяльність:** професор Санкт-Петербурзького (1904–1913), Томського (1913–1917) та Новоросійського університетів (1917–1920). Займався розробленням проблем економічної теорії, соціології, методологічними питаннями політичної економії, історією економічної думки. Останній ректор Імператорського Новоросійського університету (1920). Професор та декан кооперативного факультету Одеського інституту народного господарства (1921). Професор політичної економії Петроградського (Ленінградського) університету (1922–1936). У жовтні 1927 р. обраний академіком Всеукраїнської академії наук (ВУАН), а на початку 1929 р. – АН СРСР. З цього часу працював у Раді по вивченню продуктивних сил СРСР і одночасно – заступником академіка-секретаря Відділення гуманітарних наук Академії.

Помер 13 березня 1936 р. у Москві, похований на новому Донському цвинтарі.

**Науковий здобуток:** розроблення теоретичних основ розподілу доходів, соціальної структури та динаміки суспільства з позицій соціального напрямку в політичній економії.

**Праці:**

О движении населения параллельно с изменением крестьянской поземельной собственности вообще, общинной и частной в частности. Изд-во СПб. ун-та, 1904.

Рабочие бюджеты в связи с теорией «обеднения»: Социально-экономический очерк по данным Берлинской бюджетной статистики. Смоленск: Электро-типо.-лит. Я.П. Подземского, 1907; 1923.

Этический элемент в русской экономической литературе: К вопросу о методологии в политической экономии. *Познание России*. 1909. Кн. 11.

К некоторым итогам последней профессионально-промышленной переписи в Германии 12 июня 1907. *Записки Императорского Русского технического общества*. 1909. № 3.

Заработная плата как проблема распределения. СПб., 1911.

Общественные классы. Важнейшие моменты в развитии проблемы классов и основные учения. *Известия Томского университета*. 1919. Кн. 69.

Введение в политическую экономию: Предмет и метод. Пг., 1922.

Земельная рента в крестьянском хозяйстве. *Государственный институт опытной агрономии. Известия отдела сельскохозяйственной экономики и статистики*. Л., 1929. Вып. VIII.

**Публікації, присвячені С.І. Солнцеву:**

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. Історія та сучасність (1865–2015). Одеса: ОНУ, 2015. С. 68.

Професори Одеського (Новоросійського) університету: біогр. слов. ОНУ ім. І.І. Мечникова, Наук. б-ка. Вид. 2-ге, доп. Одеса: Астропринт, 2005. Т. 1: Ректори. С. 69–74.

\* \* \*



**Шліхтер  
Олександр Григорович  
(1868–1940)**

Радянський державний і партійний діяч, автор економічних, історичних та публіцистичних праць, академік ВУАН за спеціальністю «економіка» (29.06.1929).

**Діяльність:** після навчання у Харківському та Бернському (Швейцарія) університетах (1889–1891) займався рево-

люційною діяльністю. Впродовж 1917–1918 рр. працював народним комісаром земельних справ, народним комісаром продовольчих справ РРФСР. У 1919 р. увійшов до складу Тимчасового Робітничо-Селянського Уряду України та був призначений на посаду народного комісару продовольчих справ УРСР. Виступив ідеологом політики воєнного комунізму та забезпечував реалізацію продрозверстки в українських губерніях.

У 1920–1921 рр. був головою Тамбовського губернського виконавчого комітету, а вже у 1922–1923 рр. перебував на дипломатичній службі в Австрії. Після повернення був призначений уповноваженим Наркомату закордонних справ СРСР при Раднакомі УРСР (1923–1927); одночасно – ректор Комуністичного університету ім. Артема у Харкові (1924–1927). Народний комісар земельних справ УСРР (1927–1929); головний редактор журналу «Вісник сільськогосподарської науки та дослідної справи» (1928–1929).

У 1929 р. обраний академіком ВУАН, очолював Соціально-економічне відділення (1929–1930); директор Інституту соціалістичної перебудови сільського господарства (1930); директор Українського інституту марксизму-ленінізму, а після його реорганізації – президент Всеукраїнської асоціації марксистсько-ленінських інститутів (ВУАМЛІН) (1930–1933); віце-президент ВУАН / АН УСРР / УРСР (1931–1938); голова Комітету «Великого Дніпра» (1932); голова Ради з вивчення продуктивних сил України АН УРСР (1934). У 1935 р. О. Шліхтеру присуджений науковий ступінь доктора економічних наук.

Помер 2 грудня 1940 р. Похований на Байковому цвинтарі в Києві.

**Науковий здобуток:** ідеолог т. зв. «радянського будівництва», зокрема, автор концепції соціалістичного перетворення сільського господарства в контексті індустріалізації, що становила теоретичне підґрунтя аграрної політики Комуністичної партії та радянської держави щодо колективізації та розкуркулення, які серед іншого стали чинниками руйнації українського села та голодомору 1932–1933 рр.

**Праці:**

Экономическое положение крестьян и «иногородцев» Туруханского края. Красноярск, 1916.

Кустарные промыслы Енисейской губернии. Красноярск, 1915.

К вопросу о ренте городских земель. М., 1919.

Классовая борьба на селе и партия. Харьков, 1927.

Проблеми соціалістичної реконструкції сільського господарства. Харків, 1930.

Пути развития сельского хозяйства в системе индустриализации страны. Харьков, 1927. 65 с.

Проблеми соціалістичної реконструкції сільського господарства. Харків, 1930.

ВУАМЛІН та його завдання. *Більшовик України*. 1931. № 21–22.

Посилимо більшовицьку пильність на фронті боротьби за здійснення ленінської національної політики на Україні. Харків: Партвидав ЦК КП(б)У, 1933. 46 с.

Боротьба проти націоналістичних ухилів на сучасному етапі. Харків, 1933.

За більшовицьку непримиренність в теорії. *Більшовик України*. 1933. № 5–6.

Максимум більшовицької пильності в боротьбі з буржуазно-націоналістичною контрабандою. *Більшовик України*. 1933. № 13–14.

**Публікації, присвячені О.Г. Шліхтеру:**

Пащенко В.В. Державно-політична діяльність О. Шліхтера в Україні: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2012. 15 с.

Жуковський А. Шліхтер Олександр. *Енциклопедія українознавства*: Словникова частина: в 11 т. Наукове товариство імені Шевченка; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. Париж; Нью-Йорк: Молоде життя; Львів; Київ: Глобус, 1955–2003. Словникова частина. Т. 10.

\* \* \*